

Warszawa, 23-12-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.503.1.2023.ACh

Pan

Radosław Sikorski

Minister Spraw Zagranicznych

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze!

Zwracam się do Pana Ministra ze względu na toczącą się na forum ONZ debatę dotyczącą potrzeby opracowania i przyjęcia konwencji o prawach osób starszych oraz ze względu na trudność w ustaleniu, który organ jest obecnie wiodącym i upoważnionym do wskazywania kierunku działania polskiej polityki zagranicznej w tym obszarze.

Nowa konwencja wskazywałaby na minimalne standardy mające na celu faktyczną realizację praw człowieka w starszym wieku, wpływając m.in. na ogólny dobrostan oraz możliwość uczestnictwa w życiu społecznym i publicznym tej zróżnicowanej grupy społecznej, która liczy w Polsce 10 milionów osób i stanowi jedną czwartą naszego społeczeństwa¹. Wielokrotnie przedstawiałem odpowiednim

¹ Zob. Główny Urząd Statystyczny, Sytuacja Osób Starszych w Polsce w 2022 r., s. 10, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/osoby-starsze/osoby-starsze/sytuacja-osob-starszych-w-polsce-w-2022-roku,2,5.html> [dostęp: 16 grudnia 2024 r.].

organom władzy publicznej argumentację za potrzebą opowiedzenia się za opracowaniem i przyjęciem takiej konwencji tego rodzaju².

Pozwolę sobie przytoczyć kontekst tej debaty. W maju bieżącego roku Grupa Robocza ONZ ds. Starzenia się przyjęła decyzję 14/1, w której m.in. uznała istnienie luk w prawie międzynarodowym odnośnie do ochrony praw osób starszych i wśród sposobów zaadresowania tych luk wskazała opracowanie nowego wiążącego instrumentu prawa międzynarodowego w tym zakresie³. Następnie w sierpniu bieżącego roku Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło dorobek Grupy Roboczej ONZ ds. Starzenia się i zakończyło jej działalność po 14 latach poprzez przyjęcie rezolucji 78/328⁴.

W tej rezolucji Zgromadzenie Ogólne ONZ zaleciło także odpowiednim organom ONZ rozważenie rekomendacji wskazanych w wymienionej decyzji Grupy Roboczej ONZ ds. Starzenia się i organizację spotkania na wysokim szczeblu podczas trwającej Sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ (czyli najprawdopodobniej do czerwca 2025 roku). Oczekiwanym jest, że to Rada Praw Człowieka ONZ w Genewie, jako odpowiednia instytucja ONZ, skutecznie podejmie to wyzwanie. Oczekiwanie to wzrosło, gdy podczas wydarzenia towarzyszącego ostatniej, 57. Sesji Rady Praw Człowieka w dniu 1

² Ostatnie kompleksowe pismo w tym zakresie przedstawiłem Minister ds. Polityki Senioralnej w dniu 8 kwietnia 2024 r. (znak: XI.503.1.2023), <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-osoby-starsze-prawa-mrpips-kolejne> [dostęp: 16 grudnia 2024 r.].

³ A/AC.278/2024/L.1, https://social.un.org/ageing-working-group/documents/Intersessional%20Events/A_AC.278_2024_L.1%20-%20E.pdf [dostęp 16.12.2024 r.]. Zob. także <https://social.un.org/ageing-working-group/> [dostęp: 16 grudnia 2024 r.].

⁴ A/RES/78/324, <https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=A%2FRES%2F78%2F324&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False> [dostęp 16.12.2024 r.].

października 2024 r. kilka państw członkowskich ONZ wyraziło zdecydowaną wolę działania w tym zakresie pod egidą Rady Praw Człowieka ONZ.⁵

Równolegle do ww. zdarzeń zabiegałem o zaangażowanie polskiego rządu. W związku z w/w przyjęciem decyzji 14/1 podczas posiedzenia Grupy Roboczej ONZ ds. starzenia się w Nowym Jorku w dniu 31 lipca 2024 r. zwróciłem się do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z prośbą o poinformowanie, czy oraz jakie działania na forum międzynarodowym podejmuje lub zamierza podjąć rząd w celu ochrony praw osób starszych, w szczególności, czy włączy się w dalsze prace nad ewentualną konwencją o prawach osób starszych. W odpowiedzi otrzymałem informację⁶, że od 1 lipca 2024 r. sprawy osób starszych, w tym współpracy międzynarodowej w tym zakresie, należą do właściwości Ministra do spraw Polityki Senioralnej. W związku z tym Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie było w stanie udzielić mi wyjaśnień dotyczących podejmowanych na forum międzynarodowym działań w celu ochrony praw osób starszych. Zwróciłem się w następnym kroku do Minister ds. Polityki Senioralnej z podobnym zapytaniem. W odpowiedzi⁷ Minister wskazała, że działania w zakresie współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych nie zostały jej wprost powierzone w rozporządzeniu określającym mandat Ministra ds. Polityki Senioralnej⁸. Minister zaznaczyła, że analizuje stanowisko rządu w tej sprawie, ale nie określiła kierunku działania polskiego rządu. Z przedstawionego pisma wynika, że działania na forum ONZ pozostają poza jej kompetencjami. W załączeniu przesyłam omawianą korespondencję.

Dodatkowo należy wziąć pod uwagę, że zgodnie z kalendarzem, rozpoczynają się przygotowania do kolejnej Sesji Rady Praw Człowieka ONZ w Genewie

⁵ Zob. [nagranie](#) wydarzenia towarzyszącego 57-dmej Sesji Rady Praw Człowieka ONZ.

⁶ Pismo dyrektora Departamentu ds. Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 21.08.2024 r., znak: DWM.II.73.8.1.2024.JM.

⁷ Pismo Minister ds. Polityki Senioralnej z dnia 7 listopada 2024 r., znak: DS.WMM.416.3.2024.

⁸ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra do spraw Polityki Senioralnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 2709).

zaplanowanej na luty – marzec 2025 r. W skład Rady wchodzi 47 państw członkowskich ONZ, wybieranych cyklicznie spośród państw członkowskich. Polska była członkiem Rady Praw Człowieka w latach 2006-2007, 2010-2013 oraz 2020-2022. Jednakże nawet pozostając poza gronem członków Rady w danym czasie może pozostawać aktywnym uczestnikiem debat, negocjacji i posiedzeń. W związku z tym pozytywne stanowisko i zaangażowanie Polski dotyczące przyjęcia proceduralnej rezolucji Rady Praw Człowieka, ustanawiającej grupę roboczą, która podjęłaby problematykę wskazaną we wspomnianej wyżej decyzji 1/14 Grupy Roboczej ONZ ds. Starzenia się oraz rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ 78/328, mogłoby przyczynić się do dalszych, skutecznych działań ONZ w tym obszarze. Należy też mieć na uwadze, że rezolucja proceduralna dotycząca praw osób starszych nie jest jedyną rezolucją planowaną do przyjęcia podczas zbliżającej się Sesji Rady Praw Człowieka, ale będzie stanowić element szerszej debaty o prawach człowieka, dlatego istotne jest także poznanie tego szerszego kontekstu w celu prowadzenia efektywnych negocjacji.

W związku z powyższym, a także mając na uwadze kompetencje Pana Ministra jako organu odpowiedzialnego za utrzymywanie stosunków Rzeczypospolitej Polskiej z organizacjami międzynarodowymi oraz odpowiedzialnego za koordynowanie polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej, w tym działalności organów administracji rządowej⁹, działając na podstawie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 17b pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1264), zwracam się z uprzejmą prośbą o informację, czy i jakie działania podejmuje Pan Minister w celu koordynacji stanowiska Polski w debacie o potrzebie zwiększenia międzynarodowej ochrony prawnej osób starszych oraz z którym z organów rządowych prowadzone są przygotowania do udziału w kolejnych jej etapach. Uprzejmie proszę także o informację czy w ostatnim roku, w którym nastąpiły istotne wydarzenia dla rozwoju tej debaty, otrzymał Pan Minister instrukcje w tym zakresie, od jakiego organu rządowego i jeżeli tak, to jaka była ich treść. Będę też zobowiązany za przedstawienie informacji o tematach podejmowanych przez Stałe Przedstawicielstwo Polski w Genewie oraz o planach odnośnie do uczestnictwa w wydarzeniach związanych z nadchodzącą Sesją Rady Praw Człowieka.

⁹ Por. <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/zadania-i-kompetencje> [dostęp: 16 grudnia 2024 r.].

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

1) Pani Agnieszka Dziemianowicz- Bąk
Minister Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej

ePUAP

2) Pani Marzena Okła-Drewnowicz
Minister ds. Polityki Senioralnej

ePUAP

3) Pan Jan Grabiec
Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

ePUAP

Załączniki:

- 1) Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 31 lipca 2024 r. (znak: XI.503.1.2023.ACh);
- 2) Odpowiedź Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 21 sierpnia 2024 r. (znak: DWM.II.73.8.1.2024.JM);
- 3) Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich do Minister do spraw Polityki Senioralnej z dnia 27 września 2024 r. (znak: XI.503.1.2023.ACh);
- 4) Odpowiedź Minister ds. Polityki Senioralnej z dnia 7 listopada 2024 r. (znak: DS.WMM.416.3.2024).